

Abstrakt

Roku 1348 vstoupil do Evropy mor, který zde zůstal až do 18. století. České země nebyly výjimkou, ačkoli o pravidelně se opakujících morových epidemiích zde mluvíme až po roce 1348.

Onemocnění zvané mor má formu bubonickou, plicní a septickou a je způsobeno bakterií *Yersinia pestis*, jehož významnou přenašečkou je krysa obecná. Největší morová pandemie nastala v letech 1348–1351 a je známa jako Černá Smrt. V Praze a v Čechách je ale významným rokem vstupu infekce až rok 1380.

Krise společnosti, která se váže na Černou Smrt, se odráží ve výtvarném umění, speciálně ve fenoménech tzv. Tanců a Triumfů Smrti. Pro české prostředí jsou pak v umění typické morové sloupy s nimiž je do jisté míry spojen i kult protimorových světců. Obecně se oblibě těší Panna Marie, vyloženě protimorovými patrony jsou sv. Šebestián, sv. Roch či sv. Rozálie. V jednotlivých zemích k nim přistupují ještě zemští patroni, v Čechách tedy nejčastěji sv. Václav.

Typickou dobou moru v Čechách je spíše novověk než středověk. Tehdy epidemie přicházejí s periodicitou zhruba dvanácti let. Pro její zastavení se vydávají Infekční řády, tedy dokumenty úřední proveniencí obsahující nařízení ohledně karantény (uzavření hranic, měst), zajištění zdravotní péče (zakládání lazaretů) či hygienických požadavků. Dalšími prameny jsou protimorové spisy, tedy spisy spíše lékařské povahy, obsahující rady jak se morem nenakazit i jak se z něj léčit v případě nakažení, včetně receptů na léky.

Praha zažila poslední morovou epidemii roku 1713. Tato epidemie vyhubila skoro čtvrtinu jejího obyvatelstva, tedy cca 10 000–12 000 lidí. Přítomnost moru v Praze dodnes připomínají Olšanské hřbitovy, Malostranský hřbitov, či morový sloup na Malostranském náměstí.

klíčová slova: Černá Smrt, lazarety, morové epidemie, morové sloupy, Praha, protimorová nařízení, protimorové spisy, raný novověk, Tance Smrti